

Преждевременното напускане на училище

СРАВНИТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ

В

БЪЛГАРИЯ, ИТАЛИЯ, ЛИТВА, ИСПАНИЯ

RUSESL Project Consortium

www.rusesl.info

rusesl@penworldwide.org

Съдържание

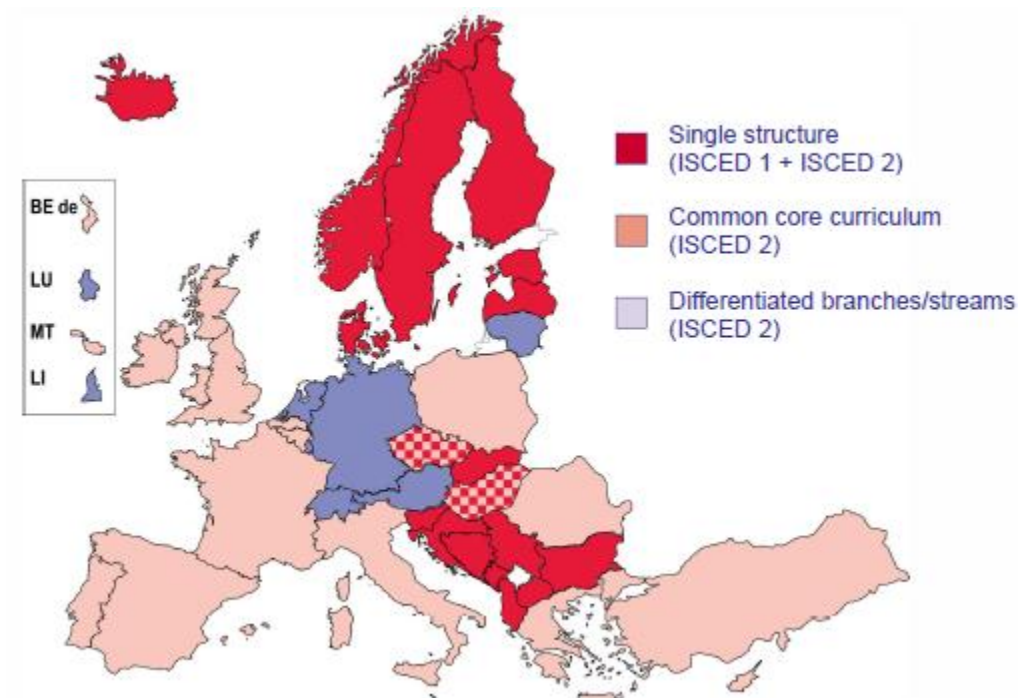
Структура на образователните системи на страните-партньори.....	3
Структура на образователната система на България.....	4
Структура на образователната система на Италия.....	5
Структура на образователната система на Литва.....	5
Структура на образователната система на Испания.....	6
Състояние на преждевременното напускане на училище в страните-партньори по проект RUSESL	7
Състояние на ПНУ по пол	8
Състояние на ПНУ по степен на урбанизация	9
Състояние на ПНУ по регион	10
Състояние на ПНУ в малцинствените групи	13
Състояние на ПНУ при мигрантите	13
Добри практики за намаляване на преждевременното напускане на училище	16
БЪЛГАРИЯ	16
ИТАЛИЯ	19
ЛИТВА	21
ИСПАНИЯ	22
ДРУГИ СТРАНИ	25
Насоки за практическо прилагане на учебно-тренировъчни фирми в средното училище	32
Източници.....	44
Приложения	45

Структура на образователните системи на страните-партньори

Този раздел представя структурата на образователната система в България, Литва, Испания и Италия, получена от "Мониторинг на образованието и обучението 2017: Анализ по страни" и Структурата на европейските образователни системи, Европейската комисия.

Фигура 1: Модели на начално и прогимназиално образование (ISCED 1-2) в Европа, 2016/17

Източник: Евридика.

Както може да се види от Фигура 1, Литва, България, Италия / Испания прилагат различни модели на организация в рамките на задължителното образование.

България прилага модел на едно-структурно образование, Италия и Испания - обща основна учебна програма, Литва - диференцирано прогимназиално образование.

Според Евридика:

Образователна система с единна структура - осигурява от началото до края на задължителното образование общ образователен минимум за всички ученици, без преход между началното и прогимназиалното образование.

Общият образователен минимум означава, че след успешно завършване на начално образование (ISCED 1), всички ученици преминават към прогимназиално образование (ISCED 2), където следват една и съща обща базова учебна програма.

Диферинцираното прогимназиалното образование означава, че след успешно завършване на начално образование учениците трябва да следват отделни, ясно очертани образователни пътеки или специфични видове образование в началото или по време на прогимназиалното си образование.

Приложение 1 представя основната терминология и легендата за разбиране и правилно тълкуване на съдържанието на диаграмите. То включва терминология, дефиниции, значение на цветовете и символите, използвани за графичното оформление и кратко описание на Международната класификация на стандартите в образованието (ISCED 2011).

Структура на образователната система в България

В зависимост от нивото, училищното образование е основно и средно.

Обучението за придобиване на основно образование е от I до VII клас.

Обучението за придобиване на средно образование се провежда от VIII до XII клас на два етапа, както следва:

1. първи гимназиален етап – от VIII до X клас включително, и
2. втори гимназиален етап – от XI до XII клас включително.

Според подготовката училищното образование е общо, профилирано и професионално.

(Виж структурната таблица в Приложение 2)

Структура на образователната система в Италия

Средното училище (Scuola secondaria) започва на 11-годишна възраст след 5 години начално училище и продължава 8 години. Средното училище е разделено на 3 + 5 години, съгласно следната схема:

Scuola secondaria di primo grado ("първа степен от средното училище", "средно училище"): задължителна и продължава три години (от 11 до 13). Има обща програма за всички ученици и обхваща всички класически предмети.

Scuola secondaria di secondo grado ("втора степен на средното училище", "гимназия"): продължава 5 години и предлага редица различни пътеки, които ученикът може свободно да избере.

(Виж структурната таблица в Приложение 3)

Структура на образователната система в Литва

Средното образование се осигурява от институции, одобрени от правителството за този тип образование. Има три вида такива институции:

1. Общото училище (pagrindinė mokykla) - обхваща възраст от 7 до 16 години (класове - от първи до десети)
2. Прогимназия (progimnazija) - обхваща възраст от 7 до 14 години (класове - от първи до осми); гимназия, лицей (gymnasium, lyceum) - обхваща възраст от 15 до 18 години (от девети до дванадесети клас)
3. Средно училище (vidurinė mokykla) - обхваща възраст от 7 до 18 години (класове - от първи до дванадесети).

Общото училище осигурява само непълно завършено средно образование, което не е достатъчно, ако някой иска да започне обучението си в университет. Хората, които желаят да продължат образованието си, за да получат пълната диплома за средно образование,

която ще им позволи да влязат в университет след завършване на общото училище, трябва да влязат в гимназия, лицей, или в средно училище (vidurinė mokykla).

(Виж структурната таблица в Приложение 4)

Структура на образователната система в Испания

Образователната система предлага следните нива: предучилищно образование, начално образование, задължително средно образование, което в Испания се нарича Educación Secundaria Obligatoria (ESO), бакалауреат, професионално обучение, образование за възрастни и университетско образование. Средното образование обхваща задължителното средно образование, втората и последната задължителни степени за ученици на възраст между 12 и 16 години; бакалауреатът, основно професионално обучение и средно професионално обучение не са задължителни нива. Също така, се предлага езиково, по изкуствата и спортно образование, което се счита за специализирано образование.

(Виж структурната таблица в Приложение 5)

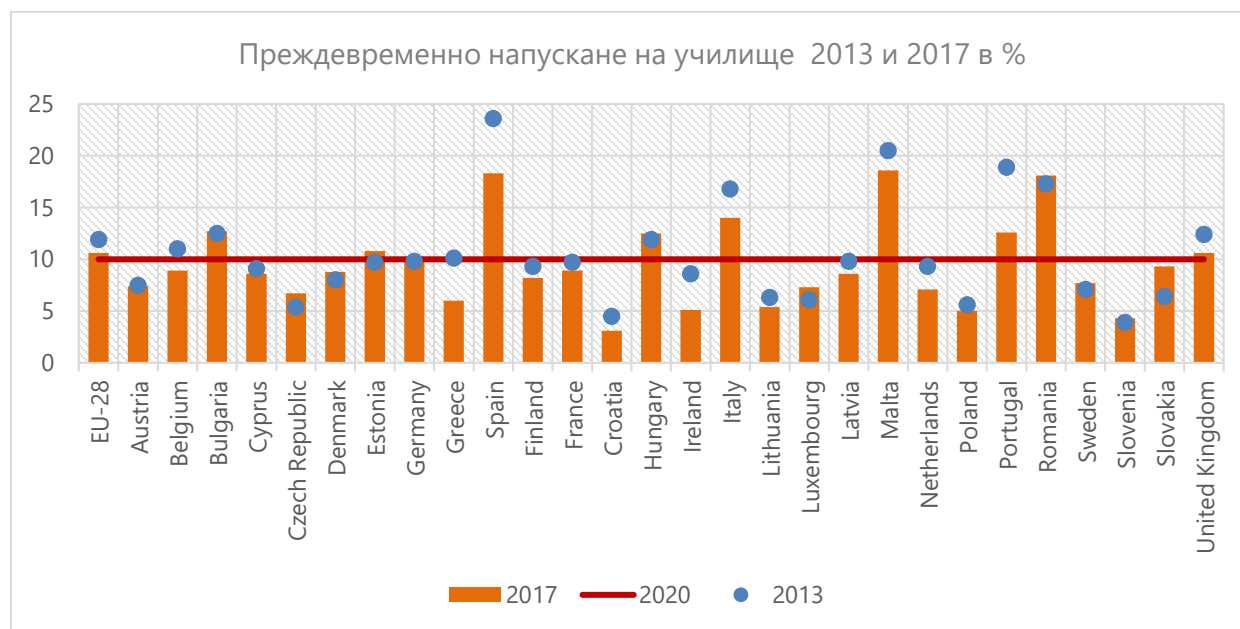

Състояние на преждевременното напускане на училище в страните-партньори по проект RUSESL

Този раздел разглежда състоянието на ПНУ в страните-партньори и разликите по пол, степен на урбанизация, регион, малцинствена група и миграция.

Целта на стратегията "Европа 2020" е да намали до 2020 г. дела на преждевременно напускащите образование и обучение (на възраст между 18 и 24 години) под 10% от населението на ЕС от тази възрастова група. Тази цел също е част от главната цел на стратегията "Европа 2020". Спадът от 11,9% през 2013 г. на 10,7% през 2016 г. и 10,6% през 2017 г. представлява стабилен напредък към постигането на целта "Европа 2020" от 10%.

Фигура 3. Преждевременно напускащи образованието и обучението през 2013 г. и 2017 г., в%

Източник: Евростат, код за онлайн данни [edat_ifse_14].

Както може да се види на фигура 3, процентът на преждевременно напусналите е намалял с течение на времето в повечето държави-членки. Испания (ES) постигна голямо намаление

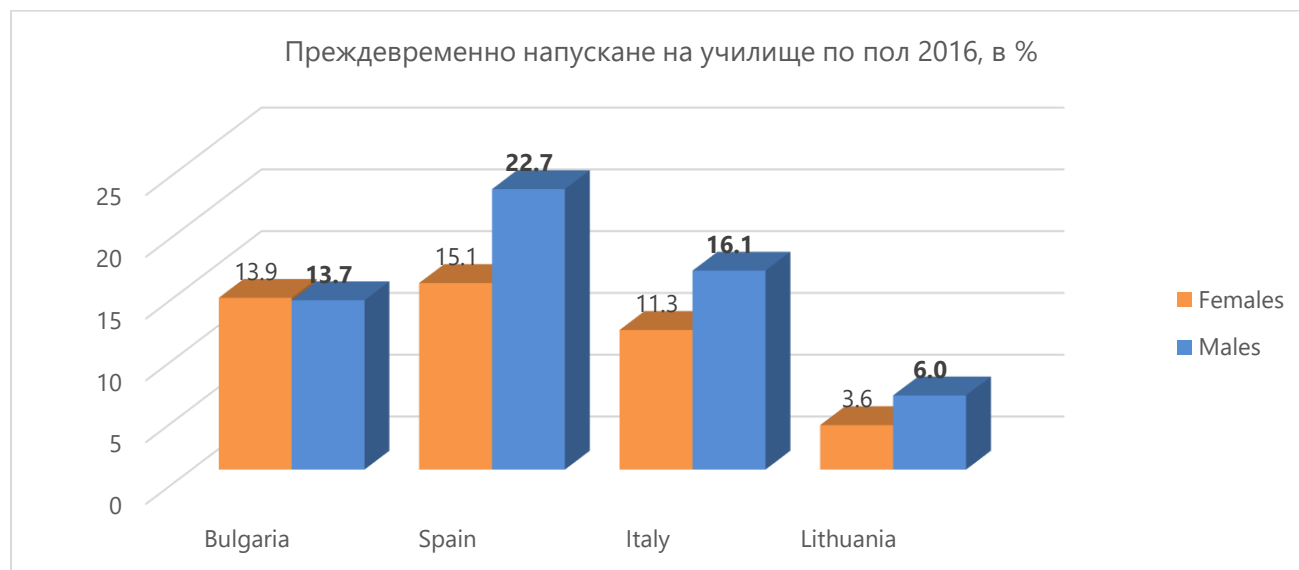
от 23,6% през 2013 г. на 18,3% през 2017 г. Обаче Испания, както и Унгария, Италия, България, Румъния и Малта са все още далеч от целта. Литва вече е достигнала целта си за 2020 г. през 2016 г. Литва, където делът на преждевременно напусналите училище достига 4.8% (което е по-малко от средното за ЕС-10.7%) заема второ място в ЕС след Хърватия.

Този добър литовски показател може да се обясни с факта, че доста голям брой млади хора на възраст 18-19 г. продължават да учат в общообразователни училища, а по-късно повечето от тях учат и във висши училища.

Състояние на ПНУ по пол

Както е илюстрирано на фигура 4, процентите на преждевременно напусналите училище също варират по пол. Като цяло в ЕС младите жени имат по-нисък процент на преждевременно напускане на училище. Разликата между мъже и жени при преждевременното напускане на училище е ниска в България, Италия и Литва, но остава висока в Испания.

Фигура 4. Преждевременно напускащи образованието и обучението по пол през 2016г., в%

Източник: Евростат, код за онлайн данни [edat_ifse_14].

Състояние на ПНУ по степен на урбанизация

През 2017 г. в ЕС-28 най-нисък дял от преждевременно напускащите училище се съобщава в градовете. Средната ставка е 9.7%, като градовете в България бележат доста добри резултати. В градовете и предградията на в страните от ЕС делът на преждевременно напусналите се е увеличил до 11,2%, докато в селските райони и в по-малките населени места е все още по-висок - 11,9%. Най-голямата разлика в състоянието на ПНУ в градските и селските райони е установена в България, където процентът на ПНУ в селските райони е повече от 10 пъти по-висок от този на градовете. В Италия ситуацията е обратната. Там в градовете се съобщава най-високият процент на преждевременно напусналите училище. Въпреки това, почти няма разлика между градовете, предградията, малките населени места и селските райони в Италия. В Испания най-висок процент на преждевременно напуснали се регистрира в селските райони. За съжаление няма статистически данни за Литва.

Фигура 5. Разпределение на преждевременно напускащите училище в градските и селските райони и в малките населени места за 2017г., в%

Източник: Мониторинг на образованието и обучението 2017 г.

Състояние на преждевременното напускане на училище по регион

Преждевременното напускане на училище не е равномерно разпределено между регионите на страните-партньори по проекта.

БЪЛГАРИЯ

Според "Мониторинг на образованието и обучението 2015 г." на Европейската комисия съществуват значителни регионални различия в нивата на преждеременно напускане на училище в България. В Югозападния регион, който включва и столицата София, процентът на преждеременно напускащите училище е 5,9%. В останалите пет региона процентът е над средния за страната:

- 13% в Южен Централен район;
- 15.6% в Северен Централен район;
- 16.8% в Югоизточен регион;
- 17.9% в Североизточен регион;
- 20.8% в Северозападен район.

ИТАЛИЯ

В Италия делът на преждеременно напускащите училище е почти двойно повече в Южните региони, отколкото в Централната и Северната зона. Отпадането от училище е най-тежко в Сицилия или Сардиния (съответно 25% и 25.1%), докато в региони като Умбрия и Емилия-Романя (11.6% и 13.9% съответно) е най-слабо.

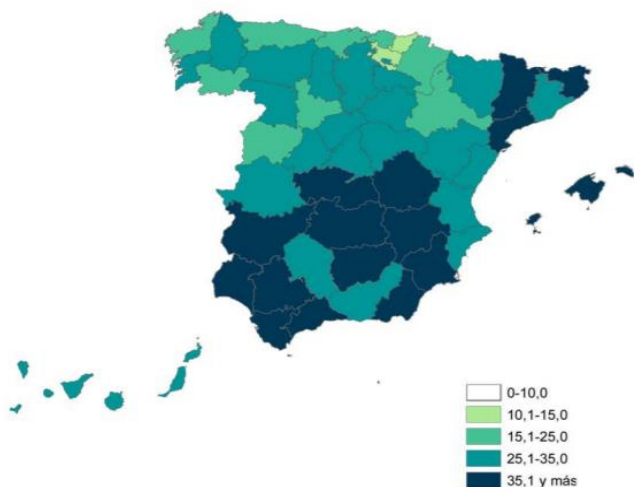
ИСПАНИЯ

В Испания териториалният модел по принцип по-нисък на север и по-висок на юг, въпреки че проблемът с ПНУ все още е широко разпространен. Според средните проценти за периода 2010-2012 г. само една провинция ще постигне целта на Европейския съюз от 10%, а едва две други ще бъдат под 15%. От друга страна, само 2 провинции ще поддържат нива над 35%, в сравнение с 16-те през първоначалния период.

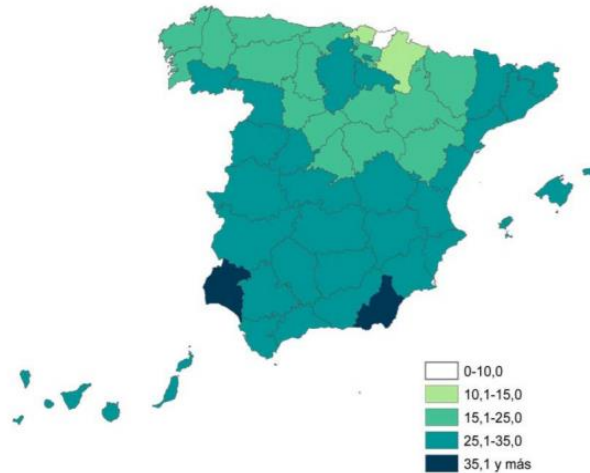

Фигура 6. ПНУ в Испания по региони

ПНУ Испански провинции 2005-2009

ПНУ Испански провинции 2010-2012

Източник: El abandono educativo temprano INE and IVIE (Ранно напускане на образованието INE и IVIE)

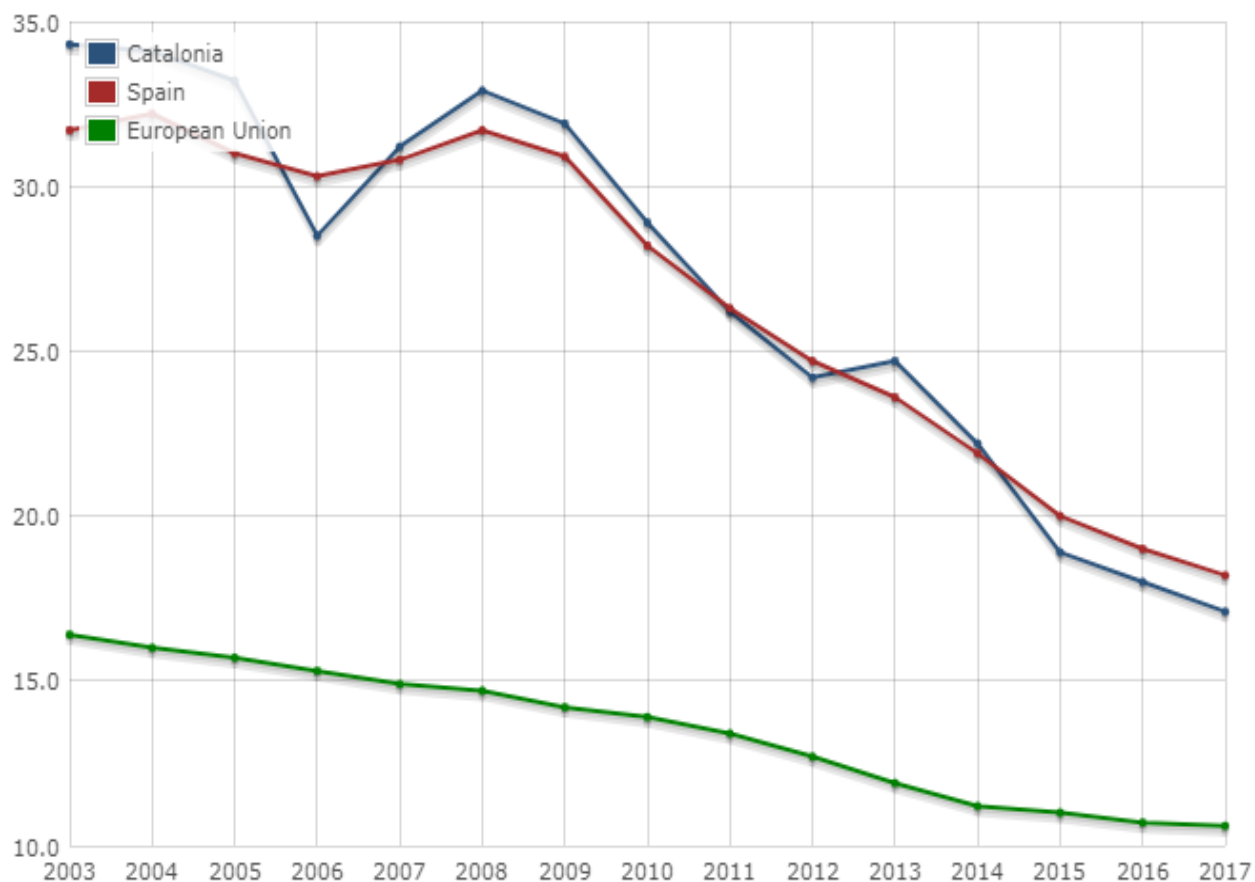
Според последните данни от проучването за активното население (ПАН), Каталуния е намалила броя на преждевременно напускащите училище с 0,6% през първото тримесечие на 2017 г. Въпреки това тя е деветата автономна общност в Испания, която представя най-висок дял в проценти. Преди нея са Балеарските острови (27%) и Мурсия (26,5%); и точно обратното, Общностите, които са на дъното на списъка, са Страната на баските (País Vasco) (7,3%) и Кантабрия (8,6%).

В следващата графика може да се види еволюцията на процентите на ПНУ, като се сравнява европейската средна стойност с процента в Каталуния и Испания.

Фигура 7. ПНУ в Испания и Каталуния 2003-2017г.

Early leavers from education and training. Total. 2003-2017

Source Catalonia: Idescat. Source Spain, eurozone and European Union: Eurostat.

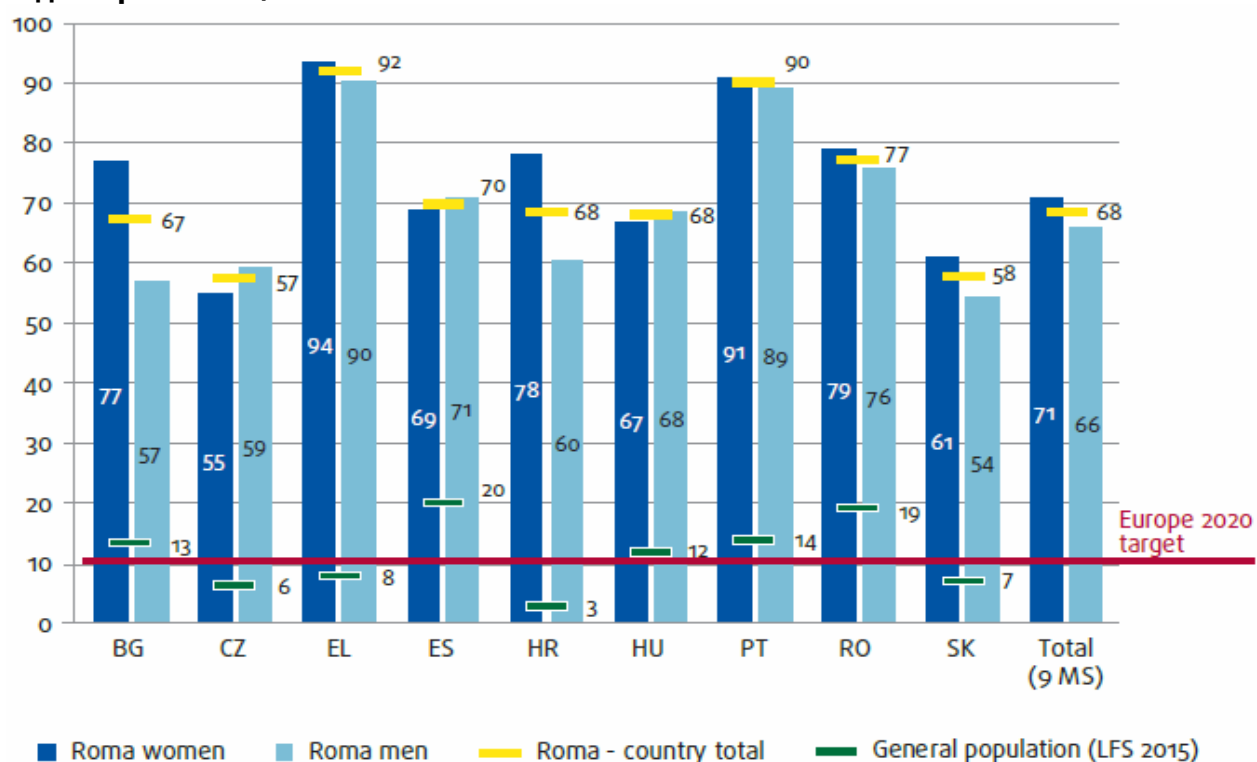
Източник: Каталуния: Идескат Източник Испания, Евростат и ЕС: Еуростат

Състояние на ПНУ сред малцинствените групи

Ранното напускане на училище е особено голямо сред ромското население. Според Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA 2016) европейската цел от 10% може да не бъде постигната до 2020 г. за анкетираните роми във всички обследвани страни (вж. Фигура 8).

Фигура 8: Ранно напуснали от образование и обучение на възраст между 18 и 24 години роми в ЕС, в%

Източник: Агенция на Европейския съюз за Основните Права 2016 г.

Според проучване на Агенцията за Основните Права (АОП) през 2015 г. 67% от ромите са били преждевременно напускащи училище в България и 70% в Испания. Фигурата показва, че разликата между половете е най-висока в България.

Състояние на ПНУ при мигрантите

Според Европейската комисия през следващите няколко години постигането на целта може да стане особено предизвикателство в страните, които са приели голям брой мигранти.

Много от децата ще са попаднали извън официалното образование за значителен период от време или ще са имали много малка възможност да получават официално образование, или ще са получили своето образование на различен език (ЕС, Монитор за Образование и Обучение 2017г.).

Както може да се види от таблицата по-долу, средно за ЕС, младите хора, родени в чужбина (на възраст 18-24 години) са повече от два пъти по-склонни да напускат училище по-рано, отколкото връстниците им, родени в родината си: 9,8% срещу 19,7%. Постигането /поддържането на целта може да стане особено предизвикателно в Белгия, Кипър, Германия, Гърция, Италия, Словения и Испания.

Преждевременно напускащи образование и обучението (на възраст 18-24 години)			
Родени в родината срещу родени в друга страна през 2016г. в%			
Страна	Родени в родината	Родени в друга страна	Разлика м/у родените в родината и родените в друга страна
Средно за ЕС	9.8	19.7	9.9
Австрия	5.5	14.7	9.2
Белгия	7.6	17.8	10.2
България	13.8	NA	NA
Хърватия	2.7	NA	NA
Кипър	4.6	18.2	13.6
Чешката Република	6.6	10.8	4.2
Дания	7.2	7.9	0.7
Естония	10.9	NA	NA
Финландия	7.6	15.1	7.5
Франция	8.2	16.3	8.1
Германия	8.2	23.1	14.9
Гърция	5.5	18.1	12.6
Унгария	12.4	н/п	н/п
Ирландия	6.5	5.2	-1.3
Италия	11.8	30	18.2
Латвия	10.1	н/п	н/п
Литва	4.8	н/п	н/п
Люксембург	4.1	8.5	4.4
Малта	19.5	н/п	н/п
Холандия	7.9	8.3	0.4
Полша	5.2	н/п	н/п
Португалия	14	14.3	0.3
Румъния	18.6	н/п	н/п
Словакия	7.4	н/п	н/п
Словения	4.4	15.6	11.2
Испания	16.1	32.9	16.8
Швеция	5.9	15.2	9.3
Обединеното Кралство	11.5	9.4	-2.1

Източник: Мониторинг на образованието и обучението 2017г./ Индикатори за анализ на страните.

В заключение след прегледа на различията, представени във втората част на анализа, може да се каже, че състоянието на ПНУ е най-добро в Литва. В сравнение с другите страни-партньори - България, Италия и Испания, Литва няма сериозни проблеми, свързани с ПНУ при малцинствени групи, каквито са ромите или мигрантите. За съжаление, липсват статистически данни за различията между градските, малките населени места и селските райони в Литва, така че няма начин да се сравнят с други страни.

Въз основа на демонстрираните различия в отделните държави, разнообразните политически мерки трябва да се прилагат в съответствие с:

- Степен на урбанизация (България);
- Предизвикателства на региона (Испания, Италия, България);
- Целеви групи с висок риск от преждевременно напускане на образование и обучение:
 - ученици от социално слаби семейства;
 - ученици от мигрантски произход (Испания и Италия);
 - ученици от малцинствен/ ромски произход (България и Испания).

Добри практики за намаляване на преждевременното напускане на училище

БЪЛГАРИЯ

СЕДМО СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "КУЗМАН ШАПКАРЕВ" - БЛАГОЕВГРАД е едно от училищата в Западна България, където няма ПНУ. Годишният статистически задълбочен анализ на превантивните дейности, които съпътстват работата през учебната година, показва, че това се дължи главно на последователната политика на образователната институция за реализиране на дейности, залегнали в нейната Стратегия за развитие, съгласно принципите за:

- Извършване на дейности за предотвратяване на тормоз и насилие, както и дейности за мотивиране и преодоляване на проблемно поведение, които са израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- Публичност и прозрачност на цялостната политика;
- Чрез уеб сайта на училището и медийно партньорство, документиране на проблематични и рискови ситуации и добри практики;
- Обратна връзка с институции, родители, педагогически съветници, класни ръководители, ученици и преподаватели;
- Последователност - чрез запазване на традициите и без да се забравят добрите стари методи да се придържат към равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;
- Идентифициране на рисковите фактори - отчетни анализи на педагогическия съветник и класните ръководители.

Мерки срещу преждевременното напускане на училище, причинени от ранни бракове и раждане:

Осигуряване на постоянна информация за особеностите на сексуалното развитие на тийнейджърите, както и включването им в обучителни семинари и лекции; залагане на теми, свързани с развитието на младите хора в тематичните планове на учителите; осигуряване на възможност за продължаване на образованието в самостоятелна форма на обучение.

Оформяне на базови програми за ориентиране в партньорските училища (лична, социална подкрепа за учениците, включване на външни за училищната общност институции).

МЕТОДИКА ЗА РАБОТА НА УЧЕБНО-ТРЕНИРОВЪЧНИТЕ ФИРМИ В СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „АСЕН ЗЛАТАРОВ“, ИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ, 240 УЧЕНИЦИ ОТ I ДО XII КЛАС

От 2011г. Средно училище "Асен Златаров" е регистрирано в Центъра за учебно-тренировъчни фирми в България и успешно прилага метода за работа в учебно-тренировъчни фирми в часове за работа по проекти в XI клас и практически упражнения в XII клас, тъй като идеята е учениците да получат най-добрите практически умения и знания, с които да се конкурират със своите връстници от по-големите градове на пазара на труда.

Така през 2011 г. първата учебно-тренировъчна фирма "Грийнрест" ООД беше създадена от ученици от XI клас, които приеха предизвикателството да работят в екип. Всички ученици бяха много мотивирани, използваха творчеството си, предприемаческо мислене и въпреки липсата на бизнес ментор в региона успяха да изградят стратегия на компания, пречупена през призмата на тяхното въображение, чиято цел беше да запълни пазарна ниша на тяхна територия.

Методът „работа в учебно предприятие/ учебно-тренировъчна фирма (УТФ)“ в Средно училище "Асен Златаров" се превърна в промоционално послание за тези, които трябва да избират професия в IX клас. С организирането на "Дни на професията", "Ден на отворените врати", в които бивши и настоящи ученици, които са били участници в УТФ споделят идеи и опит, отговарят на въпроси, представят работата си през годините в УТФ. Те мотивират онези, които идват след тях, да не се отказват от възможността, която им се предоставя. Те имат възможността да се включат в работата на УТФ, да дадат свобода на творческите си идеи, да бъдат предприемчиви и да не се страхуват. Така, в рамките на три години беше създадена и втора учебно-тренировъчна фирма - „Биофючър“.

През септември 2014 г. в рамките на европейската програма ЕРАЗЪМ+ КА2 Средно Училище „Асен Златаров“ участва в проекта "Учебните предприятия в училище - иновативно образователно решение срещу преждевременното напускане на училище". Целта на проекта: Да се направи проучване и да се създаде модел на обучение за развитие на ключови, социални, дигитални и предприемачески умения за 14-16-годишни деца, изложени на риск от преждевременно напускане на училище, и да се приложи модела в международен контекст, който беше с продължителност от две години, от 2014 г. до 2016 г. Методът на обучение в учебно-тренировъчните фирми се оказва наистина мотивиращ и задържа учениците в училище и в клас.

През 2015 г. се създаде трета УТФ, "Селска пекарна". Въпреки разнородната група ученици от ромски, български и бесарабски произход, те положиха много усилия и работиха упорито, за да укрепят позицията на СУ "Асен Златаров" сред другите училища и доказаха, че то може много да даде на своите ученици в посока на професионалното обучение. В периода септември - юни в Средно училище "Асен Златаров" имаше широкомащабна кампания за осведомяване сред родители и ученици, завършили началното си образование, защо да изберат това училище и какви умения и опит биха придобили като знание. Организирах се родителски срещи, общи и индивидуални разговори с учители по специалните предмети; учители и ученици преминаха през класните стаи, отговаряха на въпроси, правеха запитвания. Всяка година, през месец април, в СУ „Асен Златаров“ се провеждат "Дни на Професията". Събитието се организира от ученици от X, XI, XII класове. Те използват презентации, видеофилми, щандове, за да демонстрират пред ученици от VI и VII клас, преподаватели, родители и обществеността, какво учат, като акцентът е върху работата и постиженията на учениците в учебно-тренировъчната фирма през годините. Кариерното ориентиране на учениците на общинско ниво се осъществява и чрез Центъра за кариерно ориентиране - Добрич. Във връзка с прехода от един образователен етап към друг и от образование към трудов пазар, Центърът предоставя информация за видовете обучение в системата на средното и висшето образование, както и за характеристиките на

професиите и профилите в училищната система. Индивидуална и групова работа се извършва с ученици от всички нива на училищното образование.

ИТАЛИЯ

Проект: "Diritti a Scuola" (Проект "Права в училище")

Проектът Diritti a Scuola работи за намаляване на процента на отпадащите от училище в някои училища в Пулия, Италия под 10%, като същевременно увеличава приобщаването и възможността за заетост, особено за младежи, които имат затруднения в обучението или са в неравностойно положение. Редовни и нередовни учители се присъединиха към главните учители в изпълнението на проекта.

Основните цели бяха да се подобри изучаването на езика и предметите от научния цикъл в началната образователна степен и да се повишат стандартите за преподаване на италиански език и математика в средните училища.

Проектът предостави възможност на децата и техните семейства за консултиране, професионално ориентиране и интеркултурно посредничество. Тези дейности бяха насочени специално към подпомагане на учениците от социално необлагодетелстван произход и от общностите на мигрантите.

Някои от най-големите въздействия се проявиха при използването на помощното бюро, предоставящо информация, насоки и психологическа подкрепа. Повече от 50 000 ученици (около 30% от записаните в училищата, участващи в проекта) и 10 000 семейства са го използвали. Много от тях не са от италиански произход и до голяма степен са се възползвали от интеркултурното посредничество. Равнището на преждевременното отпадане от училище в Пулия е намаляло от 24,5% през 2009 г. до 16,9% през 2016 г. (средната стойност за страната е била 13,8% през 2016 г.)

Осъществяване на училищни реформи

През юли 2015 г. Парламентът одобри сериозна реформа в училищата. Основните моменти от реформата засягат:

Набиране и обучение на учители за средните училища

Както е предвидено в училищната реформа от 2015 г., Италия въведе нова система за набиране и обучение на учители за средните училища. Целта е да се сложи край на дългите списъци на чакащи за навлизане в учителската професия (*graduatorie ad esaurimento*) чрез въвеждане на форма за мандат на учителите, както и да се гарантира, че те получават висококачествено базисно образование.

Оттук нататък завършилите магистърска степен, които искат да станат учители, ще участват в обществен конкурс, за да бъдат допуснати до тригодишно базисно обучение на учители, водено съвместно от университети и училища (*Percorso triennale di formazione, inserimento e tirocinio - FIT*). Курсът съчетава задължително обучение по програма с две години учебна практика, която се заплаща. След успешното завършване на третата година на учителите ще бъде предложен постоянен договор. Процедурата за подбор се провежда на всеки две години, считано от 2018 г. За да могат да участват в процеса на подбор, кандидатстващите учители трябва да са получили 24 университетски кредити в съответните области (психология, антропология, педагогика) или методика на преподаване като част от квалификационна-образователната степен.

Учебна програма

Въведени са нови предмети, а някои от съществуващите са с увеличен хорариум: музика, изкуство, икономика, право и спорт. По-специално, въвеждането/включването на допълнителни часове по икономиката може да спомогне за повишаване на нивото на финансова грамотност на италианските ученици, което е много ниско според международните стандарти (OECD 2014b). Средните училища имат известна гъвкавост да изготвят свои собствени учебни програми, като въвеждат избираеми предмети в гимназиалните класове.

Дигитални и езикови умения

Реформата включва национален тригодишен план ("Piano Nazionale Scuola Digitale") за укрепване на дигиталните компетенции сред учителите и учениците и подобряване на

интернет връзките в училищата; както и възможности за въвеждане на методологията "Преподаване на предмет на чужд език" (CLIL) от началното ниво нататък.

Обучение чрез работа

Реформата в училищата също така постави специален акцент на обучението чрез работа в горните нива на средните училища и професионално ориентирано образование. Стажовете станаха задължителни за учениците през последните три години от средното им образование. Тази мярка е стъпка в правилната посока, тъй като би могла да помогне на образованието и обучението да отговорят по-добре за нуждите на пазара на труда.

ЛИТВА

"Инициатива за общините"

В края на 2015 г. Министерството на образованието и науката в сътрудничество с Фондацията за подкрепа на обмени в образованието (чрез реализацията на проектите в рамките на "Euroguidance" и "eTwinning") обяви проект "Инициатива за общините". Основната цел беше да се осигури на избраната община и на предложените училища експертна, методическа и друга подкрепа. Като взе предвид представените материали и аргументи, община Купишки беше избрана да участва в проект. Основните аргументи бяха следните: голям процент ученици, получават безплатна храна (83%), голям брой отсъствия от час на ученик, голям брой ученици със специални образователни потребности в предлаганите училища, по-ниски резултати на стандартизираните тестове (от ученици в 4 клас и в 8 класа) в сравнение със средния за страната и анализ на отношенията между ученици и учители, които биха довели до по-добри резултати от обучението. Пет училища в Купишки регион решиха да приемат промените и да подобрят образователния процес, като увеличат образователните постижения на учениците. Експертите, ангажирани в проекта, основно директори на училища, посланици на eTwinning, психолози и други специалисти, анализираха причините за ниските постижения на учениците и продължиха да предоставят на тези училища различни видове подкрепа в зависимост от ситуацията във всяко училище. Крайната цел на тази инициатива е не само да инициира положителна

промяна, свързана с ниските постижения в избраните училища, но и да предостави методически и стратегически препоръки с дългосрочно въздействие, специално изготвени и приспособени за справяне с причините за ниските постижения на учениците на национално и общинско ниво.

Програма за подобряване на квалификацията на учителите за Продуктивно учене

На 4 юли 2017 г. Програмата за повишаване на квалификацията на учителите за по-продуктивно обучение беше одобрена със Заповед № V-553 на Министъра на образованието и науката на Република Литва. Програмата е предназначена за учители, които се стремят да организират такъв вид обучение. Целта на програмата е да предоставят на учителите знания за организация на продуктивното обучение и да развие компетенциите, необходими за повишаване на възможностите на учениците за избор на образование, ефективно да преподават на ученици, които имат обучителни затруднения и, които са загубили мотивация за учене, като за всеки ученик се вземат предвид образователните интереси, необходимостта от подкрепа, очакванията на родители и настойници, като мотивират всеки ученик да придобие средно образование и да избере по-нататъшно образование и професионална кариера.

ИСПАНИЯ

Каталуния

Отворена врата - Фондация SER.GI

Програмата е разработена в различни общини в провинция Жирона с цел подкрепа за ученици, за които има опасност да прекъснат прогимназиална образователна степен. Този проект създава връзки между ученици, преподаватели и семейства с цел по-добро познаване на техните интереси и умения. Приносът на семействата е особено важен при младежи, на възраст между 16 и 19 години, и се основава на въздействието на. Проектът се осъществява с около 130 ученици, като се фокусира върху емоционалните аспекти. Общината предоставя материален ресурс за осъществяване на проекта.

(<http://www.fundaciosergi.org/projectes/portadacces-girona-territori-integral-taller-exis>)

Обучение в различни обучаващи институции и в различни курсове за професионално образование и обучение - Общински съвет на Гранойерс

Програмата е предназначена за младежи, които са завършили средното си образование и не желаят да продължат обучението си. Причината е прекъснатата връзката между тях и висшите учебни заведения. Програмата се опитва да ги насърчи да намерят подходящата област според техните умения, желания и намерения.

Учим се чрез споделяне - Secretariat d'Entitats de Sants съвместно с окръг Сан-Монтюик (<http://www.secretariat.cat/espai-deures>)

Този проект насърчава желанието за учене, увеличава мотивацията за учене на ученици с допълнителни трудности. Проектът, който започна преди три години, е отворен за ученици от началното и средното образование и се провежда с група ученици под ръководството на професионалист, както и с двама или трима доброволци. Някои дейности се провеждат в училище, а други извън него. В момента в проекта участват пет доброволци.

Испания

Градските съвети (Аликанте, Картагена (Мурсия), Чиклана де ла Фронтера (Кадис), Куленео (А Коруня), Хихон (Астурия), Лос Паласиос и Вилафранка (Севиля) и Манкомунидаде де Маньой де ла Сафор (Валенсия) получиха признание за своите добри практики за превенция на ПНУ. Всички те имат една и съща обща цел: осигуряване на правото на образование на всички младежи и даване на възможност за образование на всички деца на възраст под шестнадесет години.

Конкретни цели:

1. Намаляване на преждевременното напускане на училище и липсата на образование.
2. Увеличаване на образователното равнище на населението, което позволява получаването на основна квалификация, както и даване на възможност за продължаване на обучението или включване в работната среда.
3. Откриване на децата и младежите, които са застрашени от преждеременно напускане на училище.

4. Компетентности и умения на учителите.

Основните аспекти на рамката за оценяване на преподаването са:

- а) Да се подобри обучението на учителите.
- б) Да бъде част от професионалното развитие на учителите.
- в) Да оценява и удостоверява компетенциите на учителите.
- г) Да определя набор от компетенции, организирани на различни нива.
- д) Да се оценяват не само учителите, но и училищата.
- е) В някои училища са включени процедури за външно и вътрешно оценяване.

В Испания съществуват две рамки, свързани с оценката на компетенциите на учителите. Министерството на образованието предоставя една рамка, свързана с дигиталните умения, а другата, както в Австрия, е международната рамка, наречена TALIS. Тази рамка се въвежда през 2013 г. Целта на проекта е да представи обща рамка, която може да служи като пример за бъдещи учебни планове за учители и дори за оценка на учителите, съотнесено към дигиталните умения.

- Да се осигури обща рамка за дефиниране на дигиталните компетенции;
- Да се подобрят дигиталните компетенции на учителите;
- Да има списък на минималните компетентности, от които учителите се нуждаят, по отношение на информационните и комуникационните технологии;
- Да помогне на учителите да оценяват дигиталните компетентности;
- Да се променят методическите аспекти в образованието, благодарение на прилагането на ИКТ.

В тази рамка има три основни насоки на действие:

- Обща рамка
- План за оценка и сертифициране на учители и училища
- Подобряване на уменията по ИКТ

Един значителен резултат от TALIS за испанските учители бе процентът на учителите, които си сътрудничат с други учители, по-специално посещават часовете на други колеги или сътрудничат, като предоставят помощ или обратна връзка на други колеги.

Ето някои от изводите от този испански проект:

- Учителите не участват с други хора в дейности, свързани с училището;
- Курсовете, в които могат да участват, са свързани с лични интереси, а не с интереси от окръжаващата среда;
- Учителите не използват интерактивни методи в клас;
- Учителите не изследват по време на час;
- 3/4 от учителите казват, че никога или почти никога не участват в дейности за повишаване на професионалните умения;
- Учителите могат да си сътрудничат и да споделят ресурси или материали, но не споделят дейности или не разработват проекти заедно. Испания е страната, която показва най-голямата разлика в тези аспекти, така че това е страната с най-ниско ниво на професионално сътрудничество, но най-високото ниво на обмен на материали;
- Учителите, които преподават математика, показват особена гледна точка относно преподаването и дейността си като учители;
- Учителите, които си сътрудничат, са по-удовлетворени от работата си.

ДРУГИ СТРАНИ

АВСТРИЯ

Австрия продължава да прилага мерки за насърчаване на интеграцията на бежанците и мигрантите. Образователните мерки се съсредоточават главно върху изучаването на езици и въвеждането им в училищата, включително чрез преходни класове. Програмата "Фазата на прехода в австрийските училища и колежи", започнала през академичната 2015/2016 година, показва някои обещаващи резултати. На учителите се предоставя допълнителна подкрепа, включително и чрез междукултурни екипи. Законът за интеграцията от юни 2017

г. задължава мигрантите да посещават курсове за езикови и културни ценности и задължава всеки кандидат за убежище да подпише декларация за интеграция.

ГЪРЦИЯ

Правят се усилия за подобряване на участието на ромите в образованието. За да напредва обучението на групи в неравностойно положение, през 2016 г. Министерството на образованието, научните изследвания и вероизповеданията стартира "Програма за интеграция и образование на ромските деца", съфинансирана от структурните фондове на ЕС. Програмата е насочена към подобряване на достъпа и участието на ромските деца в образованието и грижите в ранна детска възраст, методичното им обучение в началното и средното образование и реинтеграцията на преждевременно напускащите училище. Въпреки задължителното посещаване на училище за всички деца в задължителна училищна възраст, посещаемостта на ромските деца в тази възрастова група се оценява на едва 69% през 2016 г. Сегрегацията на училищата, която отразява концентрацията на роми в определени области, продължава да бъде проблем. Почти половината (48%) от ромските деца на възраст 6-15 години посещават училища, където всички или повечето от съучениците им са роми (FRA 2016).

ГЕРМАНИЯ

Германия насърчава разнообразието в училищата и намалява преждевременното напускане на училище чрез подобряване на компетенциите на учителите. От март 2015 г. Германия насърчава предимствата на етнокултурното многообразие. Общата препоръка "Обучение на учители за училище с многообразие" (Lehrerbildung für eine Schule der Vielfalt), публикувана от Постоянната конференция и Германската конференция на ректорите (HRK), посветена на социалното приобщаване, разгледа редица аспекти на разнообразието. Препоръката обхваща различни способности, както и "конкретни първоначални особености", напр. език, социални условия на живот, културна и религиозна ориентация, пол, специални способности и таланти. Германия също така въведе "Рамка за действие за намаляване на броя на лицата, преждевременно напускащи образованието и обучението",

която призовава за цялостно подобряване на знанията и уменията на учителите. Това включва справяне с педагогическите и психологически основи на преподаването и ученето чрез начално обучение на учителите. Това включва обучение по анализиране на компетенциите на учениците, адаптирани форми на оценка на обучението и осигуряване на конкретна индивидуална обучителна подкрепа.

ХОЛАНДИЯ

Тенденцията на спад в преждевременното напускане на училище продължава. През 2016 г. Степента на ПНУ е била 8% - националната цел "Европа 2020" е постигната. Холандия следи броя във възрастовата група 12-23 години, които напускат училище без "начална квалификация". Броят на отпадналите е спаднал от 71 000 през 2001/2002 до по-малко от 23 000 през 2015/2016. Целта е до 2021 г. да се стигне до по-малко от 20 000. Превенцията на преждевременното напускане на училище се постига чрез регионален подход, при който общините работят с училища, работодатели, младежки организации и други партньори, координирани от регионалните центрове за подкрепа (regional melden coördinatiefunctie, RMC). През 2016 г. всичките 39 региона подновят договорите си с партньори за още четири години. Правителството подкрепя тези действия с общо 140 млн. Евро годишно.

ПОРТУГАЛИЯ

Националният план за насърчаване на успеха в училище (NPPSS) се основава на тясно сътрудничество между местните администрации и училищните клъстери. Училищата могат да предложат нови педагогически инициативи, адаптирани за техните ученици и да получат допълнителни ресурси за тяхното развитие.

Ще бъде осигурено обучение за училищните директори и учители заедно с някои общински служители. То ще се съсредоточи върху стратегическото планиране, определянето на показатели и използването на ресурсите. Всяко училище оценява готовността си да участва в плана и след това представя, на доброволен принцип, набор от мерки за подобряване на представянето на своите ученици по всеобхватен начин. След като предложението бъде оценено и одобрено на централно ниво, на училището се отпускат допълнителни ресурси. През първата година от реализацията се включиха 663 образователни центрове,

представляващи 80% от всички училища. Като цяло училищата са предложили 2 915 мерки в различни области като гъвкавост на учебните програми, организационна гъвкавост, мултидисциплинарни екипи, експериментални науки и образование на родителите.

ШВЕЦИЯ

Проектът "Plug In 2.0" (2015-2018) има за цел да подобри качеството на средното образование и да увеличи броя на младите хора, които успешно го завършат. Целевата група са ученици на възраст 15-24 години, или от общообразователно, или от II степен на гимназиално училище, или са със въвеждаща програма в гимназиална степен, които са изложени на риск от прекъсване на обучението си или вече са напуснали училище. Новодошлите ученици са важна целева група.

80 от общо 290 общини на Швеция са участвали в дейности, включващи:

- менторство и наставничество за изграждане на положителни взаимоотношения с учениците;
- идентифициране на пречките, които спират учениците да посещават училище;
- разработване на индивидуални планове за обучение и по-ефективни учебни пътеки за новодошлите ученици.

Проектът Plug In 2.0 се изпълнява от Шведската асоциация на местните власти и регионите в сътрудничество с осем шведски региона. Той е съфинансиран от участващите общини и региони, както и от Европейския социален фонд (ЕСФ). С бюджет от 160 млн. шведски крони (16,4 млн. Евро) и близо 11 000 младежи ползватели, Plug In 2.0 е най-големият проект за сътрудничество в Швеция, който се занимава с преждевременното напускане на училище.

Сравнителен анализ на причините за ранното напускане на училище

Следващата таблица дава възможност да се сравнят причините за ранното напускане на училище, както и опитът на партньорите по проекта за идентифициране и предотвратяване на преждевременното напускане в училищата.

	Причини за ПНУ/ПНУченици	Потребности	Действия
БЪЛГАРИЯ	<p>Нисък семеен социален статус и доходи</p> <p>Етнически различия</p> <p>Живеят с баби и дядовци поради миграция на родителите</p> <p>Родителите не се интересуват от училище и от образованието на децата си</p> <p>Липсата на мотивация на ученика</p>	<p>Да се пробуди интереса на учениците</p> <p>Интегриране на учениците и насърчаване на пребиваване заедно</p> <p>Учениците не харесват / не искат да бъдат наричани роми. Те искат да бъдат интегрирани</p> <p>Включване на ученици / родители / учители в един екип</p> <p>Учителят да действа като инструктор</p> <p>Включване на родителите в учебно-тренировъчните фирми: да обясняват и споделят опит</p>	<p>Срещи и информация за родителите. Поддържане на контакт за по-дълъг период от време</p> <p>Учебно-тренировъчните фирми като опция за извънкласна дейност за смесена група от мотивирани и немотивирани ученици, тъй като те се интересуват повече от УТФ, отколкото от училище само по себе си</p> <p>Подкрепа от правителството: стипендии, особено за ромски ученици, за стимулиране на желанието им да ходят на училище</p> <p>Ден на отворените врати за цялото училище с фокус върху УТФ</p>
ИТАЛИЯ	<p>Социален статус: чужденци, мигранти</p> <p>Проблемни учениците</p>	<p>Грамотност, езиково усъвършенстване</p> <p>Обучение за придобиване на „меки умения“</p> <p>Излизане от традиционния начин на преподаване</p>	<p>Разделяне на учениците в две групи: едната с проблеми, другата без проблеми</p> <p>Следобедни часове за подкрепа на ученици в неравностойно положение</p>

	Причини за ПНУ/ПНУУченици	Потребности	Действия
ЛИТВА	<p>Учениците са уникални в своите проблеми:</p> <ul style="list-style-type: none">- социален статус: напр. млади хора от социален дом;- лични: ученици, които не са отворени за комуникация и нямат мотивация <p>Непосещаване на училище</p> <p>Незаинтересованост на родителите към техните деца</p>	<p>Индивидуализирана комуникация и подкрепа</p> <p>Обсъждане с учители по специалности и предмети</p> <p>Ръководство от професионалисти</p> <p>Подкрепа за техния бъдещ избор</p>	<p>Организиране на индивидуални срещи ученик-учител</p> <p>Редовен контрол на посещаемостта</p> <p>Включване на родителите в образователния процес по активен начин не само с цел решаване на проблемите, възникващи при образованието на децата, но и чрез предоставяне на гъвкава подкрепа в обучението, прилагане на професионална информация и ориентация, запознаване със света на труда и професиите</p>

ИСПАНИЯ	<p>Учениците в горната образователна степен на средно образование предпочитат да работят вместо да посещават училище. Ако напуснат училище, е много трудно след това да бъдат върнати обратно в клас.</p> <p>Два типа ученици с риск от ПНУ</p> <ul style="list-style-type: none">- Мотивирани, които се нуждаят от наставничество. Много критично настроени към системата и хората около тях. Те харесват това, което учат, но не харесват УТФ. Липса на увереност и самочувствие.- Немотивирани - нямат идея какво да правят и какво да учат. Те мислят, че автономията е нещо негативно.	<p>Обща потребност: създаване на личен бранд и способност да се „продадат“ успешно.</p> <p>Практически насоки и работа с ученици, които нямат автономия.</p> <p>Намиране на мотивираща среда в учебното предприятие.</p>	<p>Посещения и пътувания като тийм билдинг. Запознаване с начините за работа в група.</p> <p>Обучение в учебно предприятие, за да изпълняват своята роля във фирмата, а не да бъдат в ролята на ученик!</p> <p>В учебното предприятие: боравене с материята не от академична гледна точка, а от позицията на работодател и бизнес партньор.</p> <p>Необходимо е участието на общините, за да се помогне на учениците и родителите да направят своя избор за бъдещето.</p>
---------	--	--	---

Насоки за практическо прилагане на учебните предприятия / учебно-тренировъчните фирми в средното училище

Като се имат предвид резултатите от сравнителното проучване, бяха установени следните насоки за организацията на практическото приложение на учебното предприятие / учебно-тренировъчна фирма (УТФ) за целевата група на учениците от средното образование на възраст от 16 до 19 години в страните-партньори. Насоките се отнасят до учебните методологии и подходи, необходимите умения на учителите/ обучаваните, модела на обучение, връзките с пазара на труда и предприятията и др.

1. Цели, които трябва да се постигнат в УТФ

БЪЛГАРИЯ

- ✓ да се подобри самочувствието и да се усъвършенстват уменията за представяне пред работодателите, което се оказва от изключителна важност при кандидатстване за работа;
- ✓ да се управляват времето и да се спазват крайните срокове;
- ✓ успешно адаптиране към нови пазарни условия;
- ✓ да се подобряват меките умения;
- ✓ да се подобряват дигиталните компетенции;
- ✓ да се постигне максимален баланс между теоретичните знания по различните предмети и тяхното практическо интегрирано приложение;
- ✓ да се създаде конкурентна образователна среда в училището и извън него;
- ✓ да се създадат възможности за участие на учениците в национални и международни проекти;
- ✓ да се установяват силни партньорства между образованието и бизнеса с цел насърчаване на иновациите и конкурентоспособността, насърчаване на заетостта;
- ✓ да се създадат умения и мотивация за учене през целия живот;
- ✓ да се формират базисни умения, умения за самооценка, изграждане и прилагане на съществуващи такива в различни работни ситуации;
- ✓ да се формира отговорно отношение към работата, инициативност; автономия на вземането на решения, сътрудничество, изграждане на междуличностни отношения;
- ✓ да се създадат реални възможности за иновации и творческо мислене в новите пазарни условия

- ✓ да се изграждат работни умения в променяща се среда и при промяна на изискванията на работодателите.

ИТАЛИЯ

- ✓ способност да се изпълняват възложените задачи с използване на налични ресурси и без необходимост от непрекъснат надзор; да се решават проблеми, срещани в живота и работата, и да се предлагат решения. Осъзнаване на ценността на човека, на неговите способности и на собствените му идеи отвъд мненията на другите;
- ✓ способност да се адаптира към променящ се работен контекст, да бъде отворен към нови неща и да има възможност да си сътрудничи с хора с различни гледни точки;
- ✓ способност да реагира положително на напрежението по време на работа, без да губи контрол;
- ✓ способност за реализиране на идеи, определяне на приоритети и отчитане на наличното време;
- ✓ способността да се признават пропуските в обучението и да се надграждат собствените знания и умения;
- ✓ способност да се постигат поставените цели и, ако е възможно, да се преодоляват. Изисква се способност да се оценяват рисковете и възможностите; да се избира между различни опции и да се вземат решения;
- ✓ способност за придобиване, организиране и ефективно преформулиране на данни и знания от различни източници за постигане на конкретна цел;
- ✓ способност да се развиват идеи и да бъдат реализирани в проекти;
- ✓ способност за предаване и споделяне на идеи и информация по ясен и кратък начин, умение да се изслушва и да се справя ефективно с постигането им;
- ✓ да подобряват комуникативните умения по английски език;
- ✓ да се определят приоритетите и критичните въпроси, които водят до намиране на най-добрите възможни решения на проблемите;
- ✓ да се работи в сътрудничество с цел изпълнение на поставената задача.

ЛИТВА

- ✓ да общуват на роден и чужди езици;
- ✓ да прилагат принципите на сътрудничество и етични стандарти;
- ✓ да анализира ситуацията по различни начини и методи;
- ✓ да прогнозира промените в дейността на фирмата;
- ✓ да прилага принципите на ефективно лидерство;

ИСПАНИЯ

- ✓ подобряване на меките умения;
- ✓ да се преосмисли отношението към продължаване на образованието и обучението;
- ✓ да се създаде мотивация за учене през целия живот;
- ✓ да се преработи системата за оценяване: по-малко тестове и изпити и увеличаване броя на практиките;
- ✓ да се насърчава използването на специфични техники и стратегии за учене и общуване;
- ✓ да се предоставят инструментите за по-добро общуване, особено за устната комуникация.

2. Умения, които могат да се придобият в учебното предприятие

БЪЛГАРИЯ

Програмата за учебно-тренировъчните фирми трябва да бъде структурирана така, че да развива умения за ефективно мислене, ефективно действие, ефективни взаимоотношения и ефективни постижения. Учебно-тренировъчната фирма трябва да бъде компас за учениците, за да се развиват в ежедневието и в работата си и да са готови за промените на пазара на труда и в бъдещите професии. Освен факта, че кандидатите за работа се нуждаят от цял набор от квалификации, те също така трябва да притежават така наречените "меки умения", което изисква гъвкавост.

- Приемане на критика

- Гъвкавост
- Умения за решаване на проблеми
- Самочувствие
- Етика на работното място
- Предизвикателства по време на работа под натиск на крайни срокове
- Умения за работа в екип
- Управление на времето
- Добра комуникация
- Положителна гледна точка и отношение
- Умения за учене чрез практика
- Умения за самостоятелно учене и учене през целия живот

ИТАЛИЯ

- Автономия, увереност и самочувствие
- Гъвкавост / адаптивност
- Устойчивост при стрес
- Планиране и организация
- Прецизност/ внимание към детайлите
- Непрекъснато учене
- Управление на информацията
- Инициатива
- Комуникация
- Умения за решаване на проблеми
- Работа в екип

ЛИТВА

- Възможност за предоставяне на информация чрез различни средства за комуникация на роден и чужди езици;
- Способност за използване и прилагане на съвременни комуникационни средства за бизнеса;

- Способност да се дефинират принципите на фирмената дейност и провеждане и поддържане на етични норми и основани на доверие комуникации и сътрудничество;
- способност да се вземат решения и да се поема отговорност за последиците от решенията и изпълнението;
- Способност за оценка на въздействието на промените в бизнес средата върху фирмената дейност;
- Способност за избор на най-добрия режим на управление;
- Способност за общуване, сътрудничество и управление на взаимоотношенията;
- Способност за творческо мислене, за намиране на идеи, за целенасочено преследване на цели.

ИСПАНИЯ

- Езикова комуникация. Прилагане на техниките на вербалната комуникация със специален акцент върху невербалната комуникация;
- Социална и гражданска компетентност. Разбиране на значението на етичното поведение и корпоративната социална отговорност;
- Грижа за околната среда и обучение за провеждане на устойчиви проекти;
- Насърчаване на способности за учене: внимание, памет, опит, насърчаване на работа в екип, синтез на информация и мнение;
- Автономия и лична инициатива. Способност на учениците да изследват ситуациите, да поемат рискове за напредъка;
- Дигитални компетенции.

3. Дейности и начини за постигане на целите и компетенциите (уменията)

БЪЛГАРИЯ

- самооценка и анализ на индивидуалните възможности за развитие на предприемаческото мислене и възможности за кариерно развитие;
- генериране на идеи за започване на бизнес - творческо мислене, интереси, хобита и т.н .;
- планиране, организация и управление на дейностите в УТФ и на конкретно работно място;
- комуникация на роден и чужд език по ясен и убедителен начин и усъвършенстване на уменията за грамотно изразяване в устна и писмена форма;
- подготовка и периодично актуализиране на CV и мотивационно писмо; подготовка на индивидуално портфолио;
- правилно четене и тълкуване на обяви за различни свободни работни места, критично и аналитично мислене относно изискванията на работодателите;
- подготовка за интервю за работа с конкретен работодател;
- разработване на бизнес документи - бизнес писма, имейли, оферти, фактури, ордерни бланки, интегриране на възможностите на Word и Excel;
- създаване на корпоративен имидж на УТФ чрез графични програми и уеб ресурси - лого, визитки, рекламни материали, каталог, промоционални оферти, уеб сайт;
- въвеждане на успешни техники за продажби, инициативност и доверие в търговските преговори и сключване на сделка;
- прилагане на дигитални умения и придобиване на нови в рамките на работата на УТФ.

ИТАЛИЯ

- организиране на срещи и дейности с експерти от областта на заетостта;
- симулация и анализ на бизнес проблеми;

- генериране на реални ситуации и казуси за работа в офис, грешки, оплаквания от клиенти, ротация в роли и др.

ЛИТВА

- използване на безплатни инструменти на Google, за да се индивидуализират за конкретен бизнес;
- изготвяне на дизайн, аудио или видео реклама, презентации в PowerPoint, използване на онлайн инструменти;
- създаване на документи, формуляри, шаблони според правилата на писане, форми за ускоряване и облекчаване на работата;
- използване на функции за бързо и лесно изчисляване на цените, заплатите и т.н;
- персонализиране, използване на мобилни приложения и придобиване на знания за създаване на QR кодове;
- управление на стресови и конфликтни ситуации;
- бизнес комуникационни дейности;
- Усвояване на правилата за поведение по време на интервю;
- Усвояване на техники за продажба и личен брандинг.

ИСПАНИЯ

- усвояване на меки умения за работната среда;
- увеличаване на тимбилдинг дейностите;
- преподаване на два езика (официален и английски език);
- въвеждане на методи за оценка на меките уменията;
- административно управление, софтуер за счетоводство, управление на човешките ресурси и процеса на продажба;
- реално прилагане на голям брой комуникационни инструменти;
- организиране на събития.

4. Умения на учителите и необходими методи за подпомагане на учениците да постигнат целите и компетенциите

БЪЛГАРИЯ

- разбиране и прилагане на нови технологии - предоставяне на съвременни софтуерни продукти, онлайн платформи, тестови продукти, социални мрежи за комуникация и др., както и разработване на уроци за работа с тях;
- способност да провокират творческото въображение в своите ученици;
- да се работи като екип, който може да споделя опит;
- способност за използване на канали за общуване и обратна връзка с цел изграждане на комуникационна политика и подобряване на работата с родителите, учениците и местната общност;
- способност за осигуряване на учебния процес с дейности и ресурси;
- непрекъснато обучение и квалификация;
- адаптивност/гъвкавост.

ИТАЛИЯ

- познаване на бъдещите тенденции в заетостта и пазара на труда: нарастващи сектори, най-голям брой работни места и др.
- способност да се достигне до фирмите, за да се осигури възможност за стажове на учениците;
- способност да се достига до обществени органи за дискусии по различни политики;
- умения за управление на групата и лидерство.

ЛИТВА

- учители-експерти със специфични знания и компетенции по различни предмети

ИСПАНИЯ

- познаване и използване на съвременните методи и средствата за наставничество;

- да бъде в крак с новите технологични инструменти;
- готов да включи иновативни методи в класната стая;
- мотивирани и ентузиазирани;
- способност за управление на групи на различни нива;
- гъвкав и способен да се адаптира;
- способност да поеме роля на посредник вместо да е в ролята на учител;
- съпричастност.

5. Техники и начини за оценка на знанията и компетенциите на учениците

БЪЛГАРИЯ

- оценители: обучители, самооценка на обучаемите, цяла група обучавани, представители на бизнеса, заинтересованите страни;
- самооценката е важна за учениците по отношение на самоконтрола и да повиши любопитството и мотивацията им да учат и да изграждат непрекъснато знания и умения в променящата се пазарна обстановка и в професиите на бъдещето;
- оценката на учителите е важна, защото те са тези, които трябва да предоставят на учениците липсващи знания и умения и следователно да получат обратна информация за това докъде са стигнали;
- оценка на дигиталните и меки умения - и двете са от голямо значение за работодателите днес;
- изискват се стъпки и нива на оценяване, като се оценяват както теоретичните, така и практическите знания и умения;
- първоначална, текуща и окончателна оценка - трябва да има етапи на оценяване - както в самооценката, така и в оценяването от учителите, като се прави сравнение между различните етапи на оценяване.

ИТАЛИЯ

- наблюдение от учител или външен експерт;
- периодични въпросници с кратки окончателни доклади, които да бъдат споделяни;

- оценка на представената документация, точност на обработваните документи и спазване на процедурите.

ЛИТВА

Оценката трябва да бъде избрана по такъв начин, че да позволи на участниците да си поставят реалистични цели за ученето, да оценяват себе си и напредъка на другите в обучението.

- самоконтрол: презентации чрез използване на таблици за оценка;
- оценка под формата на дискусии с учител и група ученици;
- оценка в тестови формат;
- различни етапи на оценяване: начална, текуща и окончателна оценка.

ИСПАНИЯ

Използване на различни етапи на оценяване: начален, постоянен и окончателен

- в началния етап учениците да разберат какво им липсва и каква ще бъде тяхната крайна цел по отношение на техническите познания и меките уменията;
- текущият етап се използва, за да се провери дали сме в правилната посока, за да постигнем крайната цел на учениците;
- последният етап се използва, за да се провери дали сме постигнали планираното в началото заедно с ученика.

6. Комуникация между заинтересованите страни (училище, родители, ученици, бизнес ментори и др.)

БЪЛГАРИЯ

- разработване на ефективни комуникационни канали: учител-учител; учители-ученици; учители-родители; учител-бизнес ментор и други заинтересовани страни; ученици-ученици; ученик-бизнес ментор и други заинтересовани страни;
- провеждане на седмични работни срещи на екипа от учители в училището за планиране на работата;

- родители и настойници на учениците могат да участват в месечни срещи под формата на Дни на отворените врати;
- за учениците - всеки работен ден започва със задание за екипна работа, работа в отдела и индивидуална задача за всяко конкретно работно място;
- поддържане на много близки отношения с бизнес-ментора. Осигуряване на възможности за посещение на реална работна среда, производствен процес и др.;
- срещи с представители на Бюрото по труда, работодателски организации, неправителствени организации с цел практикуване на презентационните и социалните умения, придобити в УТФ;
- Комуникацията се осъществява чрез електронна поща, социални мрежи, видеоконференции, онлайн проучвания и др.

ИТАЛИЯ

- провеждане на срещи със семейства с възможност за присъствие на външни експерти;
- отчитане на резултатите от периодичните въпросници и оценки пред семействата и външните експерти;
- Представяне на нивото на постигнатите умения пред самите ученици.

ЛИТВА

- срещи и посещения на родителите;
- имейли, електронен дневник;
- срещи, конференции, лекции, отворени за участие на представители на бизнеса.

ИСПАНИЯ

- събития с отворени врати за всички заинтересовани страни: училищен персонал, ученици, бизнес ментори;
- представяне на дейностите на УТФ пред представители на бизнеса, работодатели/ бизнес ментори;

- Ден на отворени врати за родителите в началото на учебната година;
- представяне на проекта от образователна гледна точка пред всички учители, които започват учебната година.

Източници:

Европейска комисия (2017), Мониторинг на образованието и обучението 2017: Анализ на страните.

Европейска комисия (2015), Мониторинг на образованието и обучението 2015: България.

Европейска комисия / EACEA /Евридика (2016), Структура на европейските образователни системи 2016/17: Схематични диаграми. Евридика Факти и цифри.

OECD (2017), Преглед на националните политики за образование в Литва.

Онлайн източник:

books.google.de/books?id=LSs6DwAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false

Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA 2016), Второ проучване на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз.

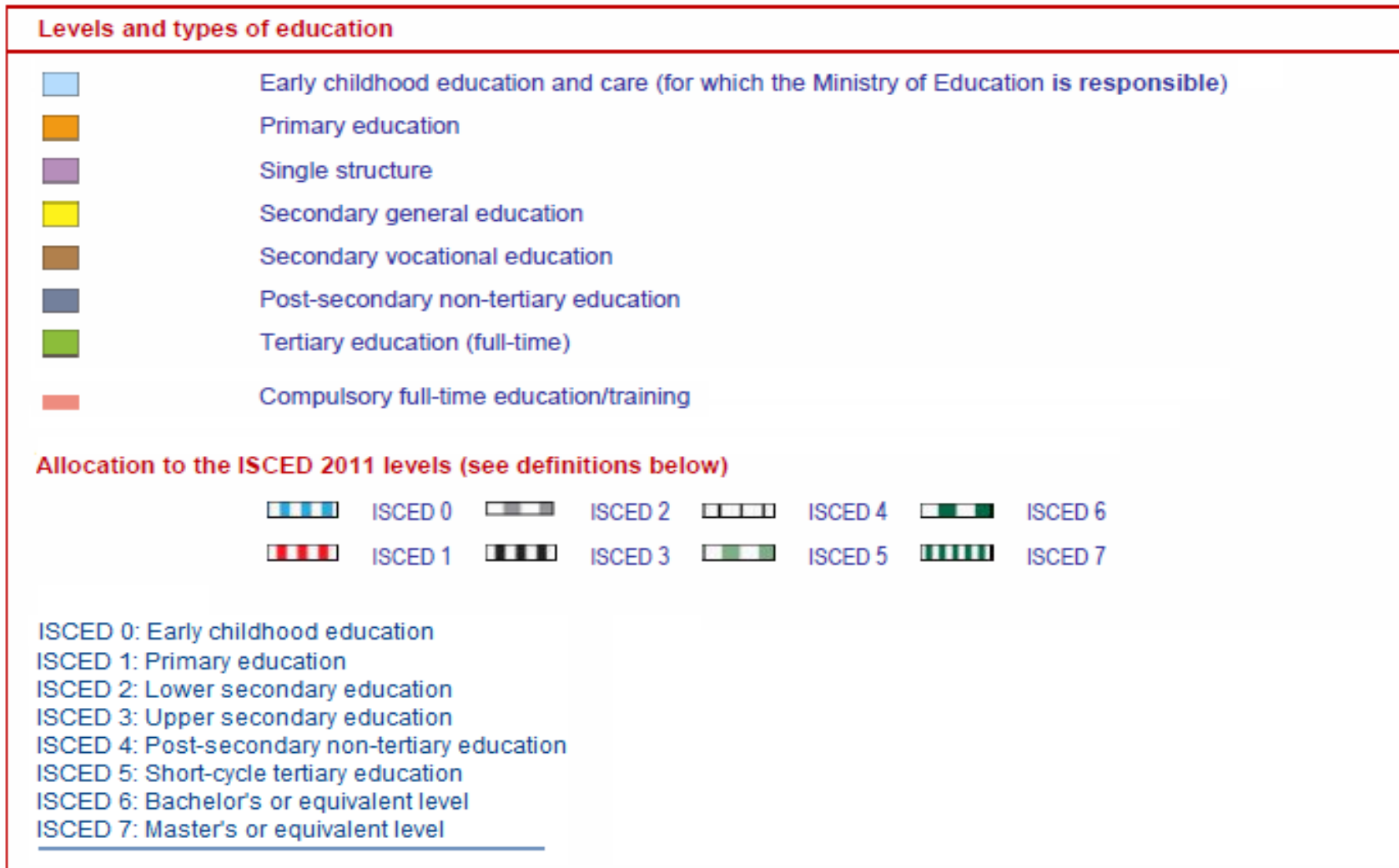
Онлайн източник <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>

Европейска комисия (2016), Доклад за Италия 2016.

Онлайн източник: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-italy-en.pdf>

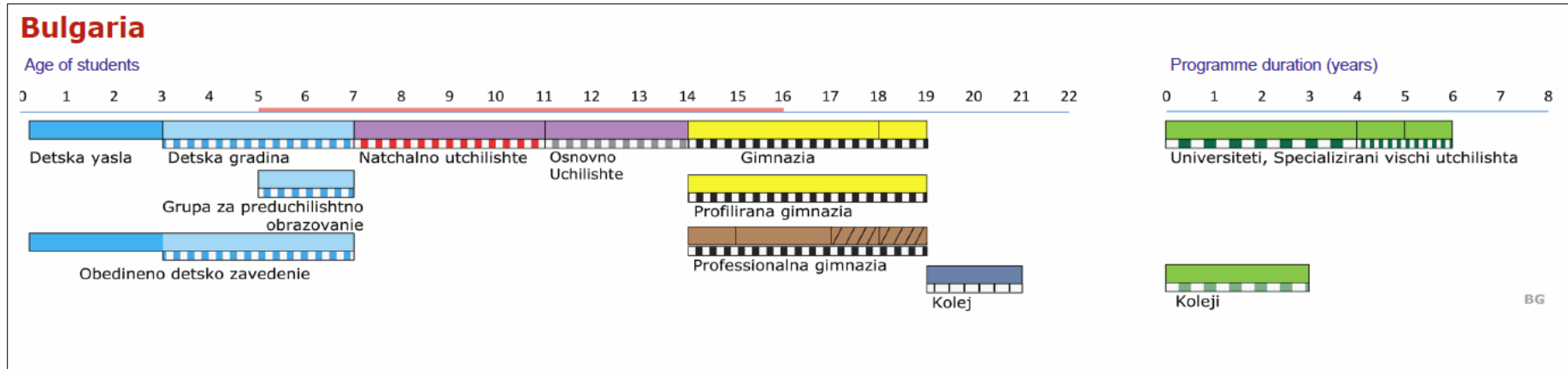
Приложение 1: Легенда за разчитане на диаграмите

Източник: Евридика

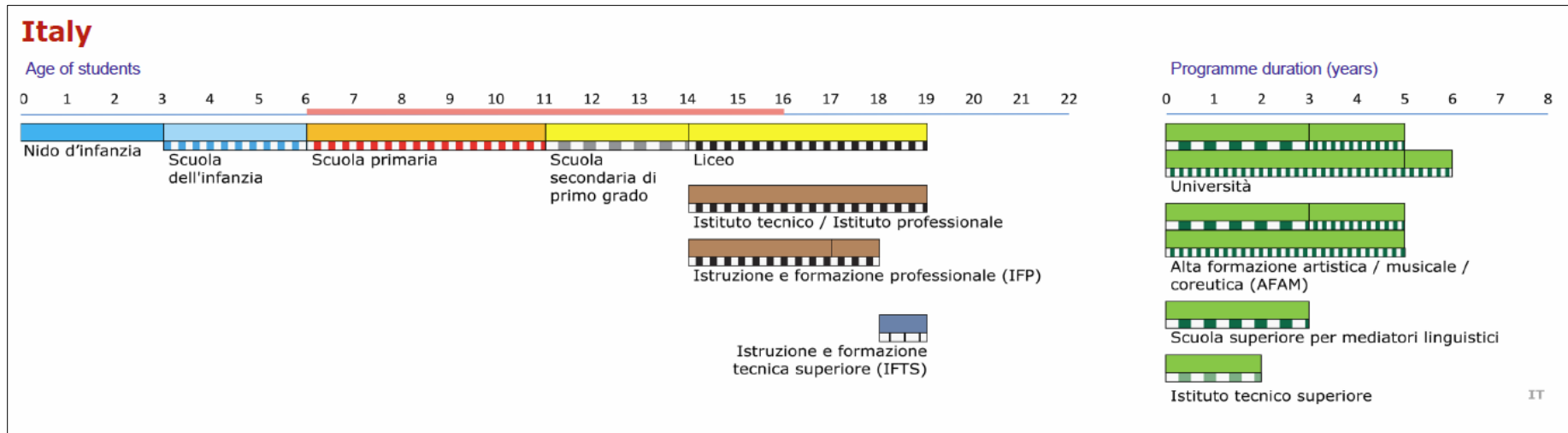

Приложение 2: Структура на образователната система в България

Източник: Евридика

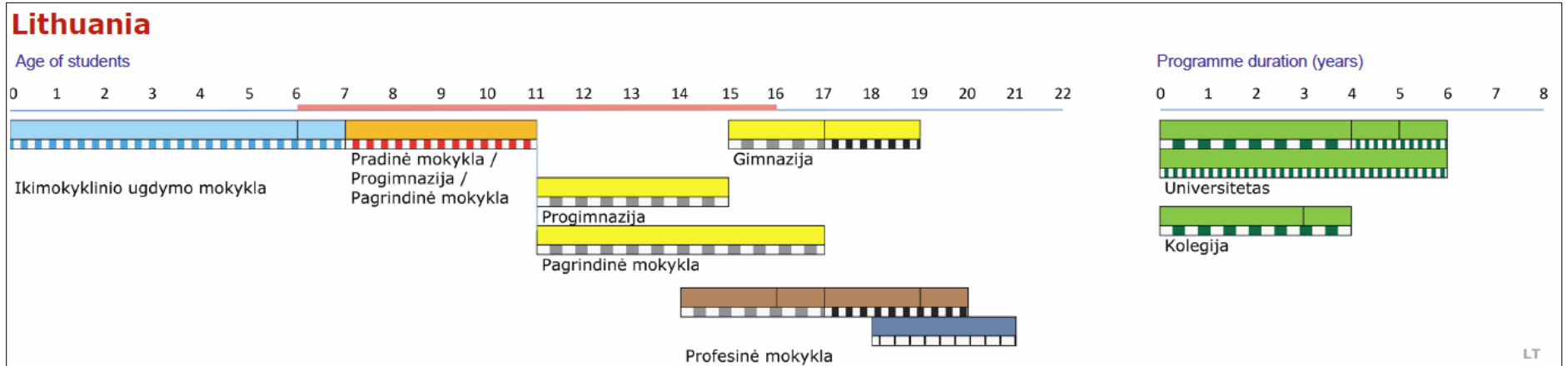
Приложение 3: Структура на образователната система в Италия

Източник: Евридика

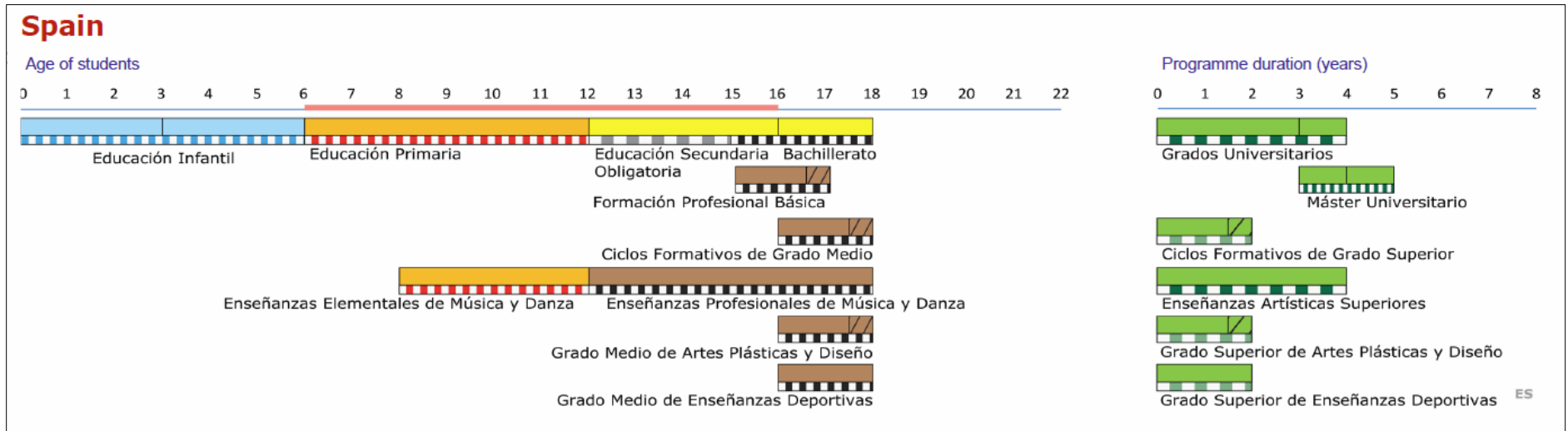

Приложение 4: Структура на образователната система в Литва

Източник: Евридика

Приложение 5: Структура на образователната система в Испания

Източник: Евридика